

भारत का राजपत्र

The Gazette of India

असाधारण

EXTRAORDINARY

भाग II—खण्ड 3—उप-खण्ड (i)
PART II—Section 3—Sub-section (i)

प्राधिकार से प्रकाशित

PUBLISHED BY AUTHORITY

सं. 96]

नई दिल्ली, शुक्रवार, मार्च 10, 2006/फाल्गुन 19, 1927

No. 96]

NEW DELHI, FRIDAY, MARCH 10, 2006/PHALGUNA 19, 1927

स्वास्थ्य और परिवार कल्याण मंत्रालय

(स्वास्थ्य विभाग)

अधिसूचना

नई दिल्ली, 10 मार्च, 2006

सा.का.नि. 152(अ).— खाद्य अपमिश्रण निवारण नियम, 1955 का और संशोधन करने के लिए कतिपय नियमों का निम्नलिखित प्रारूप, जिसे केन्द्रीय सरकार, खाद्य अपमिश्रण निवारण अधिनियम, 1954 (1954 का 37) की धारा 23 की उपधारा (1) द्वारा प्रदत्त शक्तियों का प्रयोग करते हुए, केन्द्रीय खाद्य मानक समिति से परामर्श के पश्चात् बनाना चाहती है, उक्त उपधारा (1) की अपेक्षानुसार उन सभी व्यक्तियों की जानकारी के लिए जिनके उससे प्रभावित होने की संभावना है, प्रकाशित किया जाता है, और सूचना दी जाती है कि उक्त प्रारूप नियमों पर उस तारीख से, जिसको उस राजपत्र की प्रतियां जिसमें यह अधिसूचना प्रकाशित की जाती है जनता को उपलब्ध करा दी जाती है साठ दिन की समाप्ति के पश्चात् विचार किया जाएगा।

(2) (1) इन प्रारूप नियमों के संबंध में आक्षेप या सुझाव, यदि कोई हो, सचिव, भारत सरकार, स्वास्थ्य और परिवार कल्याण मंत्रालय, निर्माण भवन, नई दिल्ली- 110011 को भेजे जा सकेंगे।

(2) ऐसे आक्षेपों या सुझावों पर, जो इस प्रकार विनिर्दिष्ट अवधि की समाप्ति के पूर्व उक्त प्रारूप नियमों की बाबत किसी व्यक्ति से प्राप्त हो सकेंगे, केन्द्रीय सरकार द्वारा विचार किया जाएगा।

प्रारूप नियम

1. (1) इन नियमों का संक्षिप्त नाम खाद्य अपमिश्रण निवारण नियम (संशोधन) नियम, 2006 है।

(2) ये राजपत्र में उनके अंतिम प्रकाशन की तारीख को प्रवृत्त होंगे ।
2. खाद्य अपमिश्रण निवारण नियम 1955 (जिसे इसमें इसके पश्चात् उक्त नियम कहा गया है) में नियम 37घ के पश्चात् निम्नलिखित अंतःस्थापित किया जाएगा, अर्थात् :-

(i) “ 37-ड अनुवांशिकतः उपांतरित खाद्य की लेबलिंग :- आधुनिक जैव प्रौद्योगिकी द्वारा अभिप्राप्त अनुवांशिकतः निर्मित या उपांतरित खाद्य से खाद्य और खाद्य संघटकों से संरचित या अनुवांशिकतः उपांतरित अंतर्विष्ट या जैव निर्मित, या खाद्य या खाद्य संघटकों के उत्पादनों से किन्तु जो अनुवांशिकतः उपांतरित अंतर्विष्ट या आधुनिक जैव प्रौद्योगिकी द्वारा अभिप्राप्त जैव विनिर्मित अंतर्विष्ट नहीं हैं, से अभिप्रेत हैं ;

इसके अतिरिक्त इन नियमों के अधीन यथा विहित लेबलिंग उपबंध, अनुवांशिकतः उपांतरित खाद्य लेबलिंग की निम्नलिखित अपेक्षाओं को भी पूरा करेंगे :-

(क) कोई अनुवांशिकतः उपांतरित खाद्य जहां से वह व्युत्पन्न होता है, चाहे वह प्राथमिक या प्रसंस्कृत या खाद्य का कोई संघटक, खाद्य योजकों या कोई खाद्य उत्पाद जिसमें अनुवांशिकतः उपांतरित सामग्री अंतर्विष्ट हो बिना किसी अपवाद के आवश्यक रूप से, लेबल पर होगी ;

(ख) अनुवांशिकतः उपांतरित खाद्य या खाद्यों में अंतर्विष्ट अव्यवों के सभी पैकेजों के लेबल में जैव प्रौद्योगिकी या जैव इंजीनियरी या खाद्य योजकों या कोई खाद्य उत्पाद जिसमें से व्युत्पन्न जिसमें अनुवांशिकतः उपांतरित पदार्थ अंतर्विष्ट हो दर्शित होंगे वे अनुवांशिक उपांतरित के अध्यधीन हैं यह उपबंध ऐसे सभी उत्पादों, आयातित या घरेलू उत्पादित दोनों पर लागू होंगे ; और

(ग) आयातित अनुवांशिकतः उपांतरित खाद्य या उनसे व्युत्पन्न के लेबलों से, चाहे वे खाद्य के प्राथमिक या प्रसंस्कृत या कोई अन्य संघटक है, खाद्य योजकों या कोई खाद्य उत्पाद वह जिसमें अनुवांशिक उपांतरित पदार्थ अंतर्विष्ट में यह भी स्पष्टः दर्शित होगा कि उत्पाद विपणन के लिए और उद्भव के देश में उपयोग के लिए निकासी किया गया है ऐसा सत्यापन, यदि आवश्यकता हो तो उस देश में बिना किसी जांच के समागम किया जा सकता है।”

(ii) उक्त नियमों के नियम 48-ड के पश्चात् निम्नलिखित अंतःस्थापित किया जाएगा, अर्थात् :-

“48- च अनुवांशिकतः उपांतरित खाद्य के विक्रय पर निर्बंधन :- कोई व्यक्ति पर्यावरण संरक्षण अधिनियम, 1986 के अधीन गठित अनुवांशिक इंजीनियरी अनुमोदन समिति द्वारा अधिरोपित की गई दशाओं के अध्यधीन और इनके अनुमोदन के सिवाय देश में विनिर्माण, आयात, परिवहन, भंडारण, कच्चा या विनिर्मित खाद्य का वितरण या विक्रय या खाद्य के कोई संघटक, खाद्य व्युत्पन्न या कोई खाद्य उत्पाद जिसमें अनुवांशिकतः उपांतरित सामग्री अंतर्विष्ट है, नहीं करेगा:

परंतु आयातित अनुवांशिकतः उपांतरित खाद्य की दशा में, आयात के समय तात्पर्यिक निकासी के लिए समर्थित दस्तावेज जमा करेगी।”

[फा. सं. पी. 15014/14/2005-पी.एच.(खाद्य)]

रीटा तेवतिया, संयुक्त सचिव

टिप्पण - खाद्य अपमिश्रण निवारण नियम, 1955 पहले दिनांक 12 सितम्बर, 1955 को का.नि.आ. 2106 के तहत भारत के राजपत्र के भाग-II, खण्ड-3 में प्रकाशित किए गए थे और उसके बाद निम्नलिखित नम्बरों से संशोधित किए गए ।

1.	का.नि.आ. 1202	26.05.1956	
2.	का.नि.आ. 1687	28.07.1956	
3.	का.नि.आ. 2213	28.09.1956	
4.	का.नि.आ. 2755	24.11.1956	
इसके बाद के संशोधन भारत के राजपत्र के भाग-II, खण्ड-3, उपखण्ड (1) में निम्नलिखित संख्याओं के तहत प्रकाशित किए गए जो इस प्रकार हैं -			
5.	सा.का.नि. 514	28.06.1958	
6.	सा.का.नि. 1211	20.12.1958	
7.	सा.का.नि. 425	04.04.1960	
8.	सा.का.नि. 169	11.02.1961	
9.	सा.का.नि. 1134	16.09.1961	
10.	सा.का.नि. 1340	04.11.1961	
11.	सा.का.नि. 1564	24.11.1962	
12.	सा.का.नि. 1589	22.10.1964	
13.	सा.का.नि. 1814	11.12.1965	
14.	सा.का.नि. 74	08.01.1966	
15.	सा.का.नि. 382	19.03.1966	
16.	सा.का.नि. 1256	26.08.1967	
17.	सा.का.नि. 1533	24.08.1968	
18.	सा.का.नि. 2163	14.12.1968	शुद्धि पत्र
19.	सा.का.नि. 532	08.03.1969	
20.	सा.का.नि. 1764	26.07.1969	
21.	सा.का.नि. 2068	30.08.1969	
22.	सा.का.नि. 1809	24.10.1970	
23.	सा.का.नि. 938	12.06.1971	पहला संशोधन, 1971
24.	सा.का.नि. 992	03.07.1971	दूसरा संशोधन, 1971
25.	सा.का.नि. 553	06.05.1972	पहला संशोधन, 1972
26.	सा.का.नि. 436	10.10.1972	दूसरा संशोधन, 1972
27.	सा.का.नि. 133	10.02.1973	पहला संशोधन, 1973
28.	सा.का.नि. 205	23.02.1974	पहला संशोधन, 1974
29.	सा.का.नि. 850	12.07.1975	पहला संशोधन, 1975
30.	सा.का.नि. 508(अ)	27.09.1975	दूसरा संशोधन, 1975
31.	सा.का.नि. 63(अ)	05.02.1976	पहला संशोधन, 1976

32	सा.का.नि. 754(अ)	29.05.1976	दूसरा संशोधन, 1976
33	सा.का.नि. 755(अ)	29.05.1976	तीसरा संशोधन, 1976
34	सा.का.नि. 856(अ)	12.06.1976	
35	सा.का.नि. 1417	02.10.1976	चौथा संशोधन, 1976
36	सा.का.नि. 4(अ)	04.01.1977	पहला संशोधन, 1977
37	सा.का.नि. 18(अ)	15.01.1977	दूसरा संशोधन, 1977
38	सा.का.नि. 651(अ)	22.10.1977	तीसरा संशोधन, 1977
39	सा.का.नि. 732(अ)	05.12.1977	चौथा संशोधन, 1977
40	सा.का.नि. 775(अ)	27.12.1977	पांचवां संशोधन, 1977
41	सा.का.नि. 36(अ)	21.01.1978	पहला संशोधन, 1978
42	सा.का.नि. 70(अ)	08.02.1978	दूसरा संशोधन, 1978
43	सा.का.नि. 238(अ)	20.04.1978	तीसरा संशोधन, 1978
44	सा.का.नि. 393(अ)	04.08.1978	चौथा संशोधन, 1978
45	सा.का.नि. 590(अ)	23.12.1978	पांचवां संशोधन, 1978
46	सा.का.नि. 55(अ)	31.01.1979	पहला संशोधन, 1979
47	सा.का.नि. 142(अ)	16.03.1979	शुद्धि पत्र
48	सा.का.नि. 231(अ)	06.04.1979	दूसरा संशोधन, 1979
49	सा.का.नि. 1043(अ)	11.08.1979	शुद्धि पत्र
50	सा.का.नि. 1210(अ)	29.09.1979	शुद्धि पत्र
51	सा.का.नि. 19(अ)	28.01.1980	पहला संशोधन, 1980
52	सा.का.नि. 243(अ)	01.03.1980	दूसरा संशोधन, 1980
53	सा.का.नि. 244(अ)	01.03.1980	तीसरा संशोधन, 1980
54	सा.का.नि. 577(अ)	24.05.1980	शुद्धि पत्र
55	सा.का.नि. 996(अ)	27.09.1980	शुद्धि पत्र
56	सा.का.नि. 579(अ)	13.10.1980	चौथा संशोधन, 1980
57	सा.का.नि. 652(अ)	14.11.1980	पांचवां संशोधन, 1980
58	सा.का.नि. 710(अ)	22.12.1980	छठा संशोधन, 1980
59	सा.का.नि. 23(अ)	16.01.1981	पहला संशोधन, 1981
59	सा.का.नि. 283(अ)	25.02.1981	शुद्धि पत्र
ए			
60	सा.का.नि. 205(अ)	25.03.1981	शुद्धि पत्र
61	सा.का.नि. 290(अ)	13.04.1981	दूसरा संशोधन, 1981
62	सा.का.नि. 444	02.05.1981	शुद्धि पत्र
63	सा.का.नि. 503(अ)	01.09.1981	तीसरा संशोधन, 1981
64	सा.का.नि. 891	03.10.1981	शुद्धि पत्र
65	सा.का.नि. 1056	05.12.1981	शुद्धि पत्र
66	सा.का.नि. 80	23.01.1982	शुद्धि पत्र

727 G/172006-2

67	सा.का.नि. 44(अ)	05.02.1982	पहला संशोधन, 1982
68	सा.का.नि. 57(अ)	11.02.1982	दूसरा संशोधन, 1982
69	सा.का.नि. 245(अ)	11.03.1982	तीसरा संशोधन, 1982
70	सा.का.नि. 307(अ)	03.04.1982	शुद्धि पत्र
71	सा.का.नि. 386(अ)	17.04.1982	शुद्धि पत्र
72	सा.का.नि. 422(अ)	24.05.1982	चौथा संशोधन, 1982
73	सा.का.नि. 476(अ)	29.06.1982	पांचवां संशोधन, 1982
74	सा.का.नि. 504(अ)	20.07.1982	शुद्धि पत्र
75	सा.का.नि. 753(अ)	11.12.1982	शुद्धि पत्र
76	सा.का.नि. 109(अ)	26.02.1983	पहला संशोधन, 1983
77	सा.का.नि. 249(अ)	08.03.1983	दूसरा संशोधन, 1983
78	सा.का.नि. 268(अ)	16.03.1983	तीसरा संशोधन, 1983
79	सा.का.नि. 283(अ)	26.03.1983	चौथा संशोधन, 1983
80	सा.का.नि. 329(अ)	14.04.1983	शुद्धि पत्र
81	सा.का.नि. 539(अ)	01.07.1983	शुद्धि पत्र
82	सा.का.नि. 634	09.08.1983	शुद्धि पत्र
83	सा.का.नि. 743(अ)	08.10.1983	शुद्धि पत्र
84	सा.का.नि. 790(अ)	10.10.1983	पांचवां संशोधन, 1983
85	सा.का.नि. 803(अ)	27.10.1983	छठा संशोधन, 1983
86	सा.का.नि. 816(अ)	03.11.1983	सातवां संशोधन, 1983
87	सा.का.नि. 829(अ)	07.11.1983	आठवां संशोधन, 1983
88	सा.का.नि. 848(अ)	19.11.1983	नौवां संशोधन, 1983
89	सा.का.नि. 893(अ)	17.12.1983	शुद्धि पत्र
90	सा.का.नि. 113	20.01.1984	शुद्धि पत्र
91	सा.का.नि. 500(अ)	09.07.1984	पहला संशोधन, 1984
92	सा.का.नि. 612(अ)	18.08.1984	शुद्धि पत्र
93	सा.का.नि. 744(अ)	27.10.1984	दूसरा संशोधन, 1984
94	सा.का.नि. 764(अ)	15.11.1984	तीसरा संशोधन, 1984
95	सा.का.नि. 3 (अ)	01.01.1985	पहला संशोधन, 1985
96	सा.का.नि. 11 (अ)	04.01.1985	दूसरा संशोधन, 1985
97	सा.का.नि. 142(अ)	08.03.1985	शुद्धि पत्र
98	सा.का.नि. 293(अ)	23.03.1985	तीसरा संशोधन, 1985
99	सा.का.नि. 368(अ)	18.04.1985	शुद्धि पत्र
100	सा.का.नि. 385(अ)	29.04.1985	शुद्धि पत्र
101	सा.का.नि. 543(अ)	02.07.1985	चौथा संशोधन, 1985
102	सा.का.नि. 550(अ)	04.07.1985	पांचवां संशोधन, 1985
103	सा.का.नि. 587(अ)	17.07.1985	शुद्धि पत्र

104	सा.का.नि. 605(अ)	24.07.1985	छठा संशोधन, 1985
105	सा.का.नि. 745(अ)	20.09.1985	आठवां संशोधन, 1985
106	सा.का.नि. 746(अ)	20.09.1985	सातवां संशोधन, 1985
107	सा.का.नि. 748(अ)	23.09.1985	शुद्धि पत्र
108	सा.का.नि. 892(अ)	06.12.1985	नौवां संशोधन, 1985
109	सा.का.नि. 903(अ)	17.12.1985	शुद्धि पत्र
110	सा.का.नि. 73(अ)	29.01.1986	पहला संशोधन, 1986
111	सा.का.नि. 507(अ)	19.03.1986	दूसरा संशोधन, 1986
112	सा.का.नि. 724(अ)	29.03.1986	शुद्धि पत्र
113	सा.का.नि. 851(अ)	13.06.1986	तीसरा संशोधन, 1986
114	सा.का.नि. 852(अ)	13.06.1986	चौथा संशोधन, 1986
115	सा.का.नि. 910(अ)	27.06.1986	पांचवां संशोधन, 1986
116	सा.का.नि. 939(अ)	09.07.1986	शुद्धि पत्र
117	सा.का.नि. 1008(अ)	18.08.1986	शुद्धि पत्र
118	सा.का.नि. 1149(अ)	15.10.1986	शुद्धि पत्र
119	सा.का.नि. 1207(अ)	18.11.1986	शुद्धि पत्र
120	सा.का.नि. 1228(अ)	27.11.1986	छठा संशोधन, 1986
121	सा.का.नि. 12(अ)	05.01.1987	पहला संशोधन, 1987
122	सा.का.नि. 28(अ)	13.01.1987	शुद्धि पत्र
123	सा.का.नि. 270(अ)	02.03.1987	दूसरा संशोधन, 1987
124	सा.का.नि. 344(अ)	31.03.1987	शुद्धि पत्र
125	सा.का.नि. 422(अ)	29.04.1987	तीसरा संशोधन, 1987
126	सा.का.नि. 500(अ)	15.05.1987	शुद्धि पत्र
127	सा.का.नि. 569(अ)	12.06.1987	शुद्धि पत्र
128	सा.का.नि. 840(अ)	06.10.1987	चौथा संशोधन, 1987
129	सा.का.नि. 900(अ)	10.11.1987	पांचवां संशोधन, 1987
130	सा.का.नि. 916(अ)	17.11.1987	छठा संशोधन, 1987
131	सा.का.नि. 917(अ)	17.11.1987	सातवां संशोधन, 1987
132	सा.का.नि. 918(अ)	17.11.1987	शुद्धि पत्र
133	सा.का.नि. 72(अ)	03.02.1988	शुद्धि पत्र
134	सा.का.नि. 73(अ)	03.02.1988	शुद्धि पत्र
135	सा.का.नि. 366(अ)	23.03.1988	शुद्धि पत्र
136	सा.का.नि. 367(अ)	23.03.1988	पहला संशोधन, 1988
137	सा.का.नि. 436(अ)	08.04.1988	तीसरा संशोधन, 1988
138	सा.का.नि. 437(अ)	08.04.1988	दूसरा संशोधन, 1988
139	सा.का.नि. 454(अ)	15.04.1988	चौथा संशोधन, 1988
140	सा.का.नि. 618(अ)	16.05.1988	पांचवां संशोधन, 1988

141	सा.का.नि. 855(अ)	12.08.1988	शुद्धि पत्र
142	सा.का.नि. 856(अ)	12.08.1988	शुद्धि पत्र
143	सा.का.नि. 924(अ)	13.09.1988	शुद्धि पत्र
144	सा.का.नि. 1081(अ)	17.11.1988	शुद्धि पत्र
145	सा.का.नि. 1157(अ)	09.12.1988	शुद्धि पत्र
146	सा.का.नि. 42(अ)	20.01.1989	शुद्धि पत्र
147	सा.का.नि. 128(अ)	08.03.1990	पहला संशोधन, 1990
148	सा.का.नि. 411(अ)	29.03.1990	दूसरा संशोधन, 1990
149	सा.का.नि. 445(अ)	16.04.1990	तीसरा संशोधन, 1990
150	सा.का.नि. 457(अ)	23.04.1990	चौथा संशोधन, 1990
151	सा.का.नि. 727(अ)	23.08.1990	सातवां संशोधन, 1990
152	सा.का.नि. 728(अ)	23.08.1990	शुद्धि पत्र
153	सा.का.नि. 729(अ)	23.08.1990	पांचवां संशोधन, 1990
154	सा.का.नि. 732(अ)	23.08.1990	छठा संशोधन, 1990
155	सा.का.नि. 764(अ)	07.09.1990	आठवां संशोधन, 1990
156	सा.का.नि. 867(अ)	25.10.1990	शुद्धि पत्र
157	सा.का.नि. 10(अ)	07.01.1991	पहला संशोधन, 1991
158	सा.का.नि. 24(अ)	15.01.1991	दूसरा संशोधन, 1991
159	सा.का.नि. 66(अ)	11.02.1991	शुद्धि पत्र
160	सा.का.नि. 124(अ)	05.03.1991	तीसरा संशोधन, 1991
161	सा.का.नि. 168(अ)	21.03.1991	शुद्धि पत्र
162	सा.का.नि. 255(अ)	03.05.1991	शुद्धि पत्र
163	सा.का.नि. 257(अ)	03.05.1991	चौथा संशोधन, 1991
164	सा.का.नि. 281(अ)	29.05.1991	पांचवां संशोधन, 1991
165	सा.का.नि. 494(अ)	25.07.1991	छठा संशोधन, 1991
166	सा.का.नि. 531(अ)	14.08.1991	शुद्धि पत्र
167	सा.का.नि. 648(अ)	25.10.1991	शुद्धि पत्र
168	सा.का.नि. 731(अ)	10.12.1991	सातवां संशोधन, 1991
169	सा.का.नि. 66(अ)	30.01.1992	शुद्धि पत्र
170	सा.का.नि. 91(अ)	07.02.1992	पहला संशोधन, 1992
171	सा.का.नि. 101(अ)	18.02.1992	दूसरा संशोधन, 1992
172	सा.का.नि. 314(अ)	09.03.1992	शुद्धि पत्र
173	सा.का.नि. 524(अ)	15.05.1992	शुद्धि पत्र
174	सा.का.नि. 525(अ)	15.05.1992	शुद्धि पत्र
175	सा.का.नि. 591(अ)	15.06.1992	तीसरा संशोधन, 1992
176	सा.का.नि. 592(अ)	15.06.1992	शुद्धि पत्र
177	सा.का.नि. 596(अ)	17.06.1992	चौथा संशोधन, 1992

178	सा.का.नि. 784(अ)	28.09.1992	पांचवां संशोधन, 1992
179	सा.का.नि. 878(अ)	17.11.1992	छठा संशोधन, 1992
180	सा.का.नि. 903(अ)	02.12.1992	शुद्धि पत्र
181	सा.का.नि. 907(अ)	04.12.1992	सातवां संशोधन, 1992
182	सा.का.नि. 925(अ)	15.12.1992	शुद्धि पत्र
183	सा.का.नि. 429(अ)	25.05.1993	शुद्धि पत्र
184	सा.का.नि. 483(अ)	30.06.1993	शुद्धि पत्र
185	सा.का.नि. 509(अ)	14.07.1993	शुद्धि पत्र
186	सा.का.नि. 481	02.10.1993	पहला संशोधन, 1993
187	सा.का.नि. 695(अ)	09.11.1993	दूसरा संशोधन, 1993
188	सा.का.नि. 777(अ)	27.12.1993	शुद्धि पत्र
189	सा.का.नि. 105(अ)	22.02.1994	पहला संशोधन, 1994
190	सा.का.नि. 106(अ)	22.02.1994	शुद्धि पत्र
191	सा.का.नि. 107(अ)	22.02.1994	शुद्धि पत्र
192	सा.का.नि. 300(अ)	09.03.1994	शुद्धि पत्र
193	सा.का.नि. 512(अ)	15.06.1994	शुद्धि पत्र
194	सा.का.नि. 611(अ)	09.08.1994	शुद्धि पत्र
195	सा.का.नि. 614(अ)	09.08.1994	पांचवां संशोधन, 1994
196	सा.का.नि. 677(अ)	06.09.1994	छठा संशोधन, 1994
197	सा.का.नि. 807(अ)	14.11.1994	सातवां संशोधन, 1994
198	सा.का.नि. 808(अ)	14.11.1994	शुद्धि पत्र
199	सा.का.नि. 847(अ)	07.12.1994	आठवां संशोधन, 1994
200	सा.का.नि. 853(अ)	07.12.1994	नौवां संशोधन, 1994
201	सा.का.नि. 54(अ)	07.02.1995	शुद्धि पत्र
202	सा.का.नि. 60(अ)	07.02.1995	शुद्धि पत्र
203	सा.का.नि. 90(अ)	24.02.1995	शुद्धि पत्र
204	सा.का.नि. 91(अ)	26.02.1995	पहला संशोधन, 1995
205	सा.का.नि. 329(अ)	04.04.1995	शुद्धि पत्र
206	सा.का.नि. 494(अ)	09.07.1995	शुद्धि पत्र
207	सा.का.नि. 518(अ)	26.06.1995	शुद्धि पत्र
208	सा.का.नि. 579(अ)	04.08.1995	दूसरा संशोधन, 1995
209	सा.का.नि. 575(अ)	04.08.1995	तीसरा संशोधन, 1995
210	सा.का.नि. 578(अ)	04.08.1995	चौथा संशोधन, 1995
211	सा.का.नि. 613(अ)	04.09.1995	शुद्धि पत्र
212	सा.का.नि. 658(अ)	26.10.1995	चौथा संशोधन, 1995
213	सा.का.नि. 711(अ)	02.11.1995	शुद्धि पत्र
214	सा.का.नि. 775(अ)	05.12.1995	शुद्धि पत्र

215	सा.का.नि. 777(अ)	05.12.1995	छठा संशोधन, 1995
216	सा.का.नि. 791(अ)	13.12.1995	सातवां संशोधन, 1995
217	सा.का.नि. 792(अ)	13.12.1995	आठवां संशोधन, 1995
218	सा.का.नि. 121(अ)	11.03.1996	पहला संशोधन, 1996
219	सा.का.नि. 124(अ)	11.03.1996	शुद्धि पत्र
220	सा.का.नि. 222(अ)	20.05.1996	शुद्धि पत्र
221	सा.का.नि. 223(अ)	20.05.1996	दूसरा संशोधन, 1996
222	सा.का.नि. 232(अ)	04.06.1996	शुद्धि पत्र
223	सा.का.नि. 515(अ)	05.11.1996	शुद्धि पत्र
224	सा.का.नि. 550(अ)	04.12.1996	शुद्धि पत्र
225	सा.का.नि. 551(अ)	04.11.1996	शुद्धि पत्र
226	सा.का.नि. 553(अ)	04.12.1996	शुद्धि पत्र
227	सा.का.नि. 41(अ)	29.01.1997	पहला संशोधन, 1997
228	सा.का.नि. 147(अ)	14.03.1997	दूसरा संशोधन, 1997
229	सा.का.नि. 149(अ)	14.03.1997	तीसरा संशोधन, 1997
230	सा.का.नि. 283(अ)	29.05.1997	पांचवां संशोधन, 1997
231	सा.का.नि. 284(अ)	29.05.1997	चौथा संशोधन, 1997
232	सा.का.नि. 285(अ)	29.05.1997	शुद्धि पत्र
233	सा.का.नि. 286(अ)	29.05.1997	शुद्धि पत्र
234	सा.का.नि. 288(अ)	29.05.1997	शुद्धि पत्र
235	सा.का.नि. 303(अ)	04.06.1997	शुद्धि पत्र
236	सा.का.नि. 304(अ)	04.06.1997	छठा संशोधन, 1997
237	सा.का.नि. 382(अ)	10.07.1997	सातवां संशोधन, 1997
238	सा.का.नि. 465(अ)	14.08.1997	आठवां संशोधन, 1997
239	सा.का.नि. 546(अ)	17.09.1997	शुद्धि पत्र
240	सा.का.नि. 547(अ)	17.09.1997	शुद्धि पत्र
241	सा.का.नि. 549(अ)	17.09.1997	शुद्धि पत्र
242	सा.का.नि. 550(अ)	17.09.1997	नौवां संशोधन, 1997
243	सा.का.नि. 551(अ)	17.09.1997	शुद्धि पत्र
244	सा.का.नि. 670(अ)	27.09.1997	दसवां संशोधन, 1997
245	सा.का.नि. 671(अ)	27.11.1997	शुद्धि पत्र
246	सा.का.नि. 63(अ)	03.02.1998	शुद्धि पत्र
247	सा.का.नि. 64(अ)	03.02.1998	पहला संशोधन, 1998
248	सा.का.नि. 122(अ)	05.03.1998	शुद्धि पत्र
249	सा.का.नि. 178(अ)	06.04.1998	दूसरा संशोधन, 1998
250	सा.का.नि. 177(अ)	06.04.1998	तीसरा संशोधन, 1998
251	सा.का.नि. 175(अ)	06.04.1998	चौथा संशोधन, 1998

252	सा.का.नि. 172(अ)	06.04.1998	पांचवां संशोधन, 1998
253	सा.का.नि. 176(अ)	06.04.1998	छठा संशोधन, 1998
254	सा.का.नि. 179(अ)	06.04.1998	सातवां संशोधन, 1998
255	सा.का.नि. 171(अ)	06.04.1998	आठवां संशोधन, 1998
256	सा.का.नि. 174(अ)	06.04.1998	नौवां संशोधन, 1998
257	सा.का.नि. 380(अ)	09.07.1998	दसवां संशोधन, 1998
258	सा.का.नि. 381(अ)	09.07.1998	शुद्धि पत्र
259	सा.का.नि. 382(अ)	09.07.1998	शुद्धि पत्र
260	सा.का.नि. 478(अ)	07.08.1998	शुद्धि पत्र
261	सा.का.नि. 477(अ)	07.08.1998	शुद्धि पत्र
262	सा.का.नि. 479(अ)	07.08.1998	शुद्धि पत्र
263	सा.का.नि. 480(अ)	07.08.1998	शुद्धि पत्र
264	सा.का.नि. 481(अ)	07.08.1998	शुद्धि पत्र
265	सा.का.नि. 646(अ)	28.10.1998	शुद्धि पत्र
266	सा.का.नि. 648(अ)	28.10.1998	शुद्धि पत्र
267	सा.का.नि. 693(अ)	20.11.1998	ग्यारहवां संशोधन, 1998
268	सा.का.नि. 119(अ)	17.02.1999	शुद्धि पत्र
269	सा.का.नि. 240(अ)	05.04.1999	पहला संशोधन, 1999
270	सा.का.नि. 241(अ)	05.04.1999	दूसरा संशोधन, 1999
271	सा.का.नि. 319(अ)	06.05.1999	तीसरा संशोधन, 1999
272	सा.का.नि. 398(अ)	27.05.1999	चौथा संशोधन, 1999
273	सा.का.नि. 507(अ)	08.07.1999	शुद्धि पत्र
274	सा.का.नि. 531(अ)	19.07.1999	शुद्धि पत्र
275	सा.का.नि. 532(अ)	19.07.1999	शुद्धि पत्र
276	सा.का.नि. 615(अ)	31.08.1999	शुद्धि पत्र
277	सा.का.नि. 630(अ)	10.09.1999	शुद्धि पत्र
278	सा.का.नि. 631(अ)	10.09.1999	शुद्धि पत्र
279	सा.का.नि. 692(अ)	11.10.1999	पांचवां संशोधन, 1999
280	सा.का.नि. 695(अ)	11.10.1999	छठा संशोधन, 1999
281	सा.का.नि. 694(अ)	11.10.1999	सातवां संशोधन, 1999
282	सा.का.नि. 697(अ)	11.10.1999	शुद्धि पत्र
283	सा.का.नि. 769(अ)	15.11.1999	शुद्धि पत्र
284	सा.का.नि. 13(अ)	05.01.2000	शुद्धि पत्र
285	सा.का.नि. 463(अ)	17.05.2000	पहला संशोधन, 2000
286	सा.का.नि. 501(अ)	29.05.2000	दूसरा संशोधन, 2000
287	सा.का.नि. 537(अ)	13.06.2000	तीसरा संशोधन, 2000
288	सा.का.नि. 718(अ)	13.09.2000	चौथा संशोधन, 2000

289	सा.का.नि. 716(अ)	13.09.2000	पांचवां संशोधन, 2000
290	सा.का.नि. 717(अ)	13.09.2000	शुद्धि पत्र
291	सा.का.नि. 759(अ)	29.09.2000	छठा संशोधन, 2000
292	सा.का.नि. 760(अ)	29.09.2000	सातवां संशोधन, 2000
293	सा.का.नि. 770(अ)	04.10.2000	आठवां संशोधन, 2000
294	सा.का.नि. 774(अ)	06.10.2000	शुद्धि पत्र
295	सा.का.नि. 877(अ)	20.11.2000	नौवां संशोधन, 2000
296	सा.का.नि. 876(अ)	20.11.2000	दसवां संशोधन, 2000
297	सा.का.नि. 879(अ)	20.11.2000	शुद्धि पत्र
298	सा.का.नि. 7(अ)	04.01.2001	पहला संशोधन, 2001
299	सा.का.नि. 67(अ)	05.02.2001	दूसरा संशोधन, 2001
300	सा.का.नि. 165(अ)	07.03.2001	तीसरा संशोधन, 2001
301	सा.का.नि. 245(अ)	04.04.2001	चौथा संशोधन, 2001
302	सा.का.नि. 297(अ)	26.04.2001	पांचवां संशोधन, 2001
303	सा.का.नि. 296(अ)	26.04.2001	शुद्धि पत्र
304	सा.का.नि. 320(अ)	02.05.2001	छठा संशोधन, 2001
305	सा.का.नि. 670(अ)	17.09.2001	सातवां संशोधन, 2001
306	सा.का.नि. 895(अ)	11.12.2001	आठवां संशोधन, 2001
307	सा.का.नि. 908(अ)	20.12.2001	नौवां संशोधन, 2001
308	सा.का.नि. 59(अ)	24.01.2002	शुद्धि पत्र
309	सा.का.नि. 251(अ)	04.04.2002	पहला संशोधन, 2002
310	सा.का.नि. 310(अ)	01.05.2002	दूसरा संशोधन, 2002
311	सा.का.नि. 382(अ)	28.05.2002	तीसरा संशोधन, 2002
312	सा.का.नि. 438(अ)	19.06.2002	चौथा संशोधन, 2002
313	सा.का.नि. 437(अ)	19.06.2002	पांचवां संशोधन, 2002
314	सा.का.नि. 439(अ)	19.06.2002	छठा संशोधन, 2002
315	सा.का.नि. 530(अ)	30.07.2002	सातवां संशोधन, 2002
316	सा.का.नि. 853(अ)	30.12.2002	आठवां संशोधन, 2002
317	सा.का.नि. 508(अ)	24.06.2003	शुद्धि पत्र
318	सा.का.नि. 554(अ)	18.07.2003	पहला संशोधन, 2003
319	सा.का.नि. 610(अ)	29.07.2003	शुद्धि पत्र
320	सा.का.नि. 656(अ)	13.08.2003	दूसरा संशोधन, 2003
321	सा.का.नि. 771(अ)	29.09.2003	तीसरा संशोधन, 2003
322	सा.का.नि. 832(अ)	21.10.2003	चौथा संशोधन, 2003
323	सा.का.नि. 831(अ)	21.10.2003	पांचवां संशोधन, 2003
324	सा.का.नि. 388(अ)	25.06.2004	पहला संशोधन, 2004
325	सा.का.नि. 451(अ)	15.07.2004	दूसरा संशोधन, 2004

326	सा.का.नि. 517(अ)	10.08.2004	तीसरा संशोधन, 2004
327	सा.का.नि. 750(अ)	17.11.2004	शुद्धि पत्र
328	सा.का.नि. 809(अ)	14.12.2004	शुद्धि पत्र
329	सा.का.नि. 812(अ)	16.12.2004	चौथा संशोधन, 2004
330	सा.का.नि. 821(अ)	21.12.2004	पांचवां संशोधन, 2004
331	सा.का.नि. 175(अ)	16.03.2005	शुद्धि पत्र
332	सा.का.नि. 184(अ)	21.03.2005	पहला संशोधन, 2005
333	सा.का.नि. 185(अ)	21.03.2005	दूसरा संशोधन, 2005
334	सा.का.नि. 339(अ)	27.05.2005	तीसरा संशोधन, 2005
335	सा.का.नि. 356(अ)	07.06.2005	चौथा संशोधन, 2005
336	सा.का.नि. 417(अ)	23.06.2005	शुद्धि पत्र
337	सा.का.नि. 423(अ)	24.06.2005	शुद्धि पत्र
338	सा.का.नि. 591(अ)	15.09.2005	शुद्धि पत्र
339	सा.का.नि. 595(अ)	19.09.2005	शुद्धि पत्र
340	सा.का.नि. 596(अ)	20.09.2005	शुद्धि पत्र
341	सा.का.नि. (अ)	20.10.2005	पांचवां संशोधन, 2005
342	सा.का.नि. 659(अ)	9.11.2005	छठा संशोधन, 2005
343	सा.का.नि. 655(अ)	10.11.2005	सातवां संशोधन, 2005
344	सा.का.नि. 670(अ)	17.11.2005	आठवां संशोधन, 2005
345	सा.का.नि. 682 (अ)	23.11.2005	नौवां संशोधन, 2005
346	सा.का.नि. 688 (अ)	23.11.2005	दसवां संशोधन, 2005
347	सा.का.नि. 706 (अ)	6.12.2005	शुद्धि पत्र
348	सा.का.नि. 731 (अ)	21.12.2005	ग्यारवां संशोधन, 2005
349	सा.का.नि. 8 (अ)	6.12.2005	पहला संशोधन, 2006

727 9/7/2006-4

MINISTRY OF HEALTH AND FAMILY WELFARE**(Department of Health)****NOTIFICATION**

New Delhi, the 10th March, 2006

G.S.R. 152(E).— The following draft of certain rules further to amend the Prevention of Food Adulteration Rules, 1955, which the Central Government, after consultation with the Central Committee for Food Standards, proposes to make, in exercise of the powers conferred by sub-section (1) of section 23 of the Prevention of Food Adulteration Act, 1954 (37 of 1954), is hereby published, as required by the said sub-section, for the information of all persons likely to be affected thereby, and notice is hereby given that the said draft rules will be taken into consideration after the expiry of a period of sixty days from the date on which copies of the Official Gazette in which this notification is published, are made available to the public.

2. (1) Objections or suggestions, if any, in respect of the draft rules, may be addressed to the Secretary, Ministry of Health and Family Welfare, Government of India, Nirman Bhavan, New Delhi-110011.

(2) The objections and suggestions, which may be received from any person with respect to the said draft rules before the expiry of the period so specified, will be considered by the Central Government;

DRAFT RULES

1. (1) These rules may be called the Prevention of Food Adulteration (.....Amendment) Rules, 2006.
(2) They shall come into force on the date of their final publication in the Official Gazette.
2. In the Prevention of Food Adulteration Rules, 1955 (hereinafter referred to as the said rules), after rule 37D, the following shall be inserted, namely, -
  - (i) **“37-E Labelling of Genetically Modified Food:** – Genetically engineered or modified Foods means food and food ingredients

composed of or containing genetically modified or engineered organisms obtained through modern biotechnology, or food and food ingredients produced from but not contained genetically modified or engineered organisms obtained through modern biotechnology;

In addition to the labelling provisions as prescribed under these rules, the Genetically Modified Food shall also conform to the following labelling requirements: -

- (a) a GM Food, derived there from, whether it is primary or processed or any ingredient of food, food additives or any food product that may contain GM material shall be compulsorily labelled, without any exceptions;
- (b) the label of all package (s) of GM Food(s) or foods containing ingredients, derived from Biotechnology or Bioengineering or food additives or any food product that may contain GM material shall indicate that they have been subject to genetic modification. These provisions will be applicable to all such products both imported or domestically produced; and
- (c) the label of imported GM Food or derived there from, whether it is primary or processed or any ingredient of food, food additives or any food product that may contain GM material shall also indicate that the product has been cleared for marketing and use in the country of origin so that the verification, if needed can be taken up with that country without having to resort to testing.”

(ii) After rule 48-E of the said rules, the following shall be inserted, namely, -

“48-F Restriction on Sale of Genetically Modified Food: - No person shall except with approval of and subject to the conditions that may be imposed by the Genetic Engineering Approval Committee (GEAC) constituted under the Environment Protection Act, 1986, manufacture, import, transport, store, distribute or sell raw or processed food or any ingredient of food, food additives or any food product that may contain GM material in the country:

Provided that in case of imported genetically modified foods, the importer shall submit documents supporting the purported clearance at the time of import.”

Note: The Prevention of Food Adulteration Rules 1955 were published in Part II, section 3 of the Gazette of India vide S.R.O. 2106 dated the 12th September 1955 and were amended vide following numbers: -

1.	S.R.O. 1202	26.05.1956	
2.	S.R.O. 1687	28.07.1956	
3.	S.R.O 2213	28.09.1956	
4.	S.R.O. 2755	24.11.1956	

The further amendments were published in Part II, section 3, sub-section (i) of the Gazette of India vide following numbers: -

5.	G.S.R. 514	28.06.1958	
6.	G.S.R. 1211	20.12.1958	
7.	G.S.R. 425	04.04.1960	
8.	G.S.R. 169	11.02.1961	
9.	G.S.R. 1134	16.09.1961	
10.	G.S.R. 1340	04.11.1961	
11.	G.S.R. 1564	24.11.1962	
12.	G.S.R. 1589	22.10.1964	
13.	G.S.R. 1814	11.12.1965	
14.	G.S.R. 74	08.01.1966	
15.	G.S.R. 382	19.03.1966	
16.	G.S.R. 1256	26.08.1967	
17.	G.S.R. 1533	24.08.1968	
18.	G.S.R. 2163	14.12.1968	Corrigendum
19.	G.S.R. 532	08.03.1969	
20.	G.S.R. 1764	26.07.1969	
21.	G.S.R. 2068	30.08.1969	
22.	G.S.R. 1809	24.10.1970	
23.	G.S.R. 938	12.06.1971	1 st Amendment, 1971
24.	G.S.R. 992	03.07.1971	2 nd Amendment, 1971
25.	G.S.R. 553	06.05.1972	1 st Amendment, 1972
26.	G.S.R. 436	10.10.1972	2 nd Amendment, 1972
27.	G.S.R. 133	10.02.1973	1 st Amendment, 1973
28.	G.S.R. 205	23.02.1974	1 st Amendment, 1974
29.	G.S.R. 850	12.07.1975	1 st Amendment, 1975
30.	G.S.R. 508 (E)	27.09.1975	2 nd Amendment, 1975
31.	G.S.R. 63 (E)	05.02.1976	1 st Amendment, 1976
32.	G.S.R. 754 (E)	29.05.1976	2 nd Amendment, 1976
33.	G.S.R. 755 (E)	29.05.1976	3 rd Amendment, 1976
34.	G.S.R. 856 (E)	12.06.1976	
35.	G.S.R. 1417	02.10.1976	4 th Amendment, 1976
36.	G.S.R. 4 E)	04.01.1977	1 st Amendment, 1977
37.	G.S.R. 18 (E)	15.01.1977	2 nd Amendment, 1977
38.	G.S.R. 651 (E)	22.10.1977	3 rd Amendment, 1977
39.	G.S.R. 732 (E)	05.12.1977	4 th Amendment, 1977

40.	G.S.R. 775 (E)	27.12.1977	5 th Amendment, 1977
41.	G.S.R. 36 (E)	21.01.1978	1 st Amendment, 1978
42.	G.S.R. 70 (E)	08.02.1978	2 nd Amendment, 1978
43.	G.S.R. 238 (E)	20.04.1978	3 rd Amendment, 1978
44.	G.S.R. 393 (E)	04.08.1978	4 th Amendment, 1978
45.	G.S.R. 590 (E)	23.12.1978	5 th Amendment, 1978
46.	G.S.R. 55 (E)	31.01.1979	1 st Amendment, 1979
47.	G.S.R. 142 (E)	16.03.1979	Corrigendum
48.	G.S.R. 231 (E)	06.04.1979	2 nd Amendment, 1979
49.	G.S.R. 1043 (E)	11.08.1979	Corrigendum
50.	G.S.R. 1210 (E)	29.09.1979	Corrigendum
51.	G.S.R. 19 (E)	28.01.1980	1 st Amendment, 1980
52.	G.S.R. 243 (E)	01.03.1980	2 nd Amendment, 1980
53.	G.S.R. 244 (E)	01.03.1980	3 rd Amendment, 1980
54.	G.S.R. 577 (E)	24.05.1980	Corrigendum
55.	G.S.R. 996 (E)	27.09.1980	Corrigendum
56.	G.S.R. 579 (E)	13.10.1980	4 th Amendment, 1980
57.	G.S.R. 652 (E)	14.11.1980	5 th Amendment, 1980
58.	G.S.R. 710. (E)	22.12.1980	6 th Amendment, 1980
59.	G.S.R. 23 (E)	16.01.1981	1 st Amendment, 1981
59A.	G.S.R. 283 (E)	25.2.1981	Corrigendum
60.	G.S.R. 205 (E)	25.03.1981	Corrigendum
61.	G.S.R. 290 (E)	13.04.1981	2 nd Amendment, 1981
62.	G.S.R. 444	02.05.1981	Corrigendum
63.	G.S.R. 503 (E)	01.09.1981	3 rd Amendment, 1981
64.	G.S.R. 891	03.10.1981	Corrigendum
65.	G.S.R. 1056	05.12.1981	Corrigendum
66.	G.S.R. 80	23.01.1982	Corrigendum
67.	G.S.R. 44 (E)	05.02.1982	1 st Amendment, 1982
68.	G.S.R. 57 (E)	11.02.1982	2 nd Amendment, 1982
69.	G.S.R. 245 (E)	11.03.1982	3 rd Amendment, 1982
70.	G.S.R. 307 (E)	03.04.1982	Corrigendum
71.	G.S.R. 386 (E)	17.04.1982	Corrigendum
72.	G.S.R. 422 (E)	24.05.1982	4 th Amendment, 1982
73.	G.S.R. 476 (E)	29.06.1982	5 th Amendment, 1982
74.	G.S.R. 504 (E)	20.07.1982	Corrigendum
75.	G.S.R. 753 (E)	11.12.1982	Corrigendum
76.	G.S.R. 109 (E)	26.02.1983	1 st Amendment, 1983
77.	G.S.R. 249 (E)	08.03.1983	2 nd Amendment, 1983
78.	G.S.R. 268 (E)	16.03.1983	3 rd Amendment, 1983
79.	G.S.R. 283 (E)	26.03.1983	4th Amendment, 1983
80.	G.S.R. 329 (E)	14.04.1983	Corrigendum
81.	G.S.R. 539 (E)	01.07.1983	Corrigendum
82.	G.S.R. 634	09.08.1983	Corrigendum
83.	G.S.R. 743 (E)	08.10.1983	Corrigendum

84.	G.S.R. 790 (E)	10.10.1983	5 th Amendment, 1983
85.	G.S.R. 803 (E)	27.10.1983	6 th Amendment, 1983
86.	G.S.R. 816 (E)	03.11.1983	7 th Amendment, 1983
87.	G.S.R. 829 (E)	07.11.1983	8 th Amendment, 1983
88.	G.S.R. 848 (E)	19.11.1983	9 th Amendment, 1983
89.	G.S.R. 893 (E)	17.12.1983	Corrigendum
90.	G.S.R. 113	20.01.1984	Corrigendum
91.	G.S.R. 500 (E)	09.07.1984	1 st Amendment, 1984
92.	G.S.R. 612 (E)	18.08.1984	Corrigendum
93.	G.S.R. 744 (E)	27.10.1984	2 nd Amendment, 1984
94.	G.S.R. 764 (E)	15.11.1984	3 rd Amendment, 1984
95.	G.S.R. 3 (E)	01.01.1985	1 st Amendment, 1985
96.	G.S.R. 11 (E)	04.01.1985	2nd Amendment, 1985
97.	G.S.R. 142 (E)	08.03.1985	Corrigendum
98.	G.S.R. 293 (E)	23.03.1985	3 rd Amendment, 1985
99.	G.S.R. 368 (E)	18.04.1985	Corrigendum
100.	G.S.R. 385 (E)	29.04.1985	Corrigendum
101.	G.S.R. 543 (E)	02.07.1985	4 th Amendment, 1985
102.	G.S.R. 550 (E)	04.07.1985	5 th Amendment, 1985
103.	G.S.R. 587 (E)	17.07.1985	Corrigendum
104.	G.S.R. 605 (E)	24.07.1985	6 th Amendment, 1985
105.	G.S.R. 745 (E)	20.09.1985	8 th Amendment, 1985
106.	G.S.R. 746 (E)	20.09.1985	7 th Amendment, 1985
107.	G.S.R. 748 (E)	23.09.1985	Corrigendum
108.	G.S.R. 892 (E)	06.12.1985	9 th Amendment, 1985
109.	G.S.R. 903 (E)	17.12.1985	Corrigendum
110.	G.S.R. 73 (E)	29.01.1986	1 st Amendment, 1986
111.	G.S.R. 507 (E)	19.03.1986	2 nd Amendment, 1986
112.	G.S.R. 724 (E)	29.03.1986	Corrigendum
113.	G.S.R. 851 (E)	13.06.1986	3 rd Amendment, 1986
114.	G.S.R. 852 (E)	13.06.1986	4 th Amendment, 1986
115.	G.S.R. 910 (E)	27.06.1986	5 th Amendment, 1986
116.	G.S.R. 939 (E)	09.07.1986	Corrigendum
117.	G.S.R. 1008 (E)	18.08.1986	Corrigendum
118.	G.S.R. 1149 (E)	15.10.1986	Corrigendum
119.	G.S.R. 1207 (E)	18.11.1986	Corrigendum
120.	G.S.R. 1228 (E)	27.11.1986	6 th Amendment, 1986
121.	G.S.R. 12 (E)	05.01.1987	1 st Amendment, 1987
122.	G.S.R. 28 (E)	13.01.1987	Corrigendum
123.	G.S.R. 270 (E)	02.03.1987	2 nd Amendment, 1987
124.	G.S.R. 344 (E)	31.03.1987	Corrigendum
125.	G.S.R. 422 (E)	29.04.1987	3 rd Amendment, 1987
126.	G.S.R. 500 (E)	15.05.1987	Corrigendum
127.	G.S.R. 569 (E)	12.06.1987	Corrigendum
128.	G.S.R. 840 (E)	06.10.1987	4 th Amendment, 1987

129.	G.S.R. 900 (E)	10.11.1987	5 th Amendment, 1987
130.	G.S.R. 916 (E)	17.11.1987	6 th Amendment, 1987
131.	G.S.R. 917 (E)	17.11.1987	7 th Amendment, 1987
132.	G.S.R. 918 (E)	17.11.1987	Corrigendum
133.	G.S.R. 72 (E)	03.02.1988	Corrigendum
134.	G.S.R. 73 (E)	03.02.1988	Corrigendum
135.	G.S.R. 366 (E)	23.03.1988	Corrigendum
136.	G.S.R. 367 (E)	23.03.1988	1 st Amendment, 1988
137.	G.S.R. 436 (E)	08.04.1988	3 rd Amendment, 1988
138.	G.S.R. 437 (E)	08.04.1988	2 nd Amendment, 1988
139.	G.S.R. 454 (E)	15.04.1988	4 th Amendment, 1988
140.	G.S.R. 618 (E)	16.05.1988	5 th Amendment, 1988
141.	G.S.R. 855 (E)	12.08.1988	Corrigendum
142.	G.S.R. 856 (E)	12.08.1988	Corrigendum
143.	G.S.R. 924 (E)	13.09.1988	Corrigendum
144.	G.S.R. 1081 (E)	17.11.1988	Corrigendum
145.	G.S.R. 1157 (E)	09.12.1988	Corrigendum
146.	G.S.R. 42 (E)	20.01.1989	Corrigendum
147.	G.S.R. 128 (E)	08.03.1990	1 st Amendment, 1990
148.	G.S.R. 411 (E)	29.03.1990	2 nd Amendment, 1990
149.	G.S.R. 445 (E)	16.04.1990	3 rd Amendment, 1990
150.	G.S.R. 457 (E)	23.04.1990	4 th Amendment, 1990
151.	G.S.R. 727 (E)	23.08.1990	7 th Amendment, 1990
152.	G.S.R. 728 (E)	23.08.1990	Corrigendum
153.	G.S.R. 729 (E)	23.08.1990	5 th Amendment, 1990
154.	G.S.R. 732 (E)	23.08.1990	6 th Amendment, 1990
155.	G.S.R. 764 (E)	07.09.1990	8 th Amendment, 1990
156.	G.S.R. 867 (E)	25.10.1990	Corrigendum
157.	G.S.R. 10 (E)	07.01.1991	1 st Amendment, 1991
158.	G.S.R. 24 (E)	15.01.1991	2 nd Amendment, 1991
159.	G.S.R. 66 (E)	11.02.1991	Corrigendum
160.	G.S.R. 124 (E)	05.03.1991	3 rd Amendment, 1991
161.	G.S.R. 168 (E)	21.03.1991	Corrigendum
162.	G.S.R. 255 (E)	03.05.1991	Corrigendum
163.	G.S.R. 257 (E)	03.05.1991	4 th Amendment, 1991
164.	G.S.R. 281 (E)	29.05.1991	5 th Amendment, 1991
165.	G.S.R. 494 (E)	25.07.1991	6 th Amendment, 1991
166.	G.S.R. 531 (E)	14.08.1991	Corrigendum
167.	G.S.R. 648 (E)	25.10.1991	Corrigendum
168.	G.S.R. 731 (E)	10.12.1991	7 th Amendment, 1991
169.	G.S.R. 66 (E)	30.01.1992	Corrigendum
170.	G.S.R. 91 (E)	07.02.1992	1 st Amendment, 1992
171.	G.S.R. 101 (E)	18.02.1992	2 nd Amendment, 1992
172.	G.S.R. 314 (E)	09.03.1992	Corrigendum
173.	G.S.R. 524 (E)	15.05.1992	Corrigendum

174.	G.S.R. 525 (E)	15.05.1992	Corrigendum
175.	G.S.R. 591 (E)	15.06.1992	3 rd Amendment, 1992
176.	G.S.R. 592 (E)	15.06.1992	Corrigendum
177.	G.S.R. 596 (E)	17.06.1992	4 th Amendment, 1992
178.	G.S.R. 784 (E)	28.09.1992	5 th Amendment, 1992
179.	G.S.R. 878 (E)	17.11.1992	6 th Amendment, 1992
180.	G.S.R. 903 (E)	02.12.1992	Corrigendum
181.	G.S.R. 907 (E)	04.12.1992	7 th Amendment, 1992
182.	G.S.R. 925 (E)	15.12.1992	Corrigendum
183.	G.S.R. 429 (E)	25.05.1993	Corrigendum
184.	G.S.R. 483 (E)	30.06.1993	Corrigendum
185.	G.S.R. 509 (E)	14.07.1993	Corrigendum
186.	G.S.R. 481	02.10.1993	1 st Amendment, 1993
187.	G.S.R. 695 (E)	09.11.1993	2 nd Amendment, 1993
188.	G.S.R. 777 (E)	27.12.1993	Corrigendum
189.	G.S.R. 105 (E)	22.02.1994	1 st Amendment, 1994
190.	G.S.R. 106 (E)	22.02.1994	2 nd Amendment, 1994
191.	G.S.R. 107 (E)	22.02.1994	3 rd Amendment, 1994
192.	G.S.R. 300 (E)	09.03.1994	4 th Amendment, 1994
193.	G.S.R. 512 (E)	15.06.1994	Corrigendum
194.	G.S.R. 611 (E)	09.08.1994	Corrigendum
195.	G.S.R. 614 (E)	09.08.1994	54 th Amendment, 1994
196.	G.S.R. 677 (E)	06.09.1994	6 th Amendment, 1994
197.	G.S.R. 807 (E)	14.11.1994	7 th Amendment, 1994
198.	G.S.R. 808 (E)	14.11.1994	Corrigendum
199.	G.S.R. 847 (E)	07.12.1994	8 th Amendment, 1994
200.	G.S.R. 853 (E)	07.12.1994	9 th Amendment, 1994
201.	G.S.R. 54 (E)	07.02.1995	Corrigendum
202.	G.S.R. 60 (E)	07.02.1995	Corrigendum
203.	G.S.R. 90 (E)	24.02.1995	Corrigendum
204.	G.S.R. 91 (E)	26.02.1995	1 st Amendment, 1995
205.	G.S.R. 329 (E)	04.04.1995	Corrigendum
206.	G.S.R. 494 (E)	09.07.1995	Corrigendum
207.	G.S.R. 518 (E)	26.06.1995	Corrigendum
208.	G.S.R. 579 (E)	04.08.1995	2 nd Amendment, 1995
209.	G.S.R. 575 (E)	04.08.1995	3 rd Amendment, 1995
210.	G.S.R. 578 (E)	04.08.1995	4 th Amendment, 1995
211.	G.S.R. 613 (E)	04.09.1995	Corrigendum
212.	G.S.R. 698 (E)	26.10.1995	5 th Amendment, 1995
213.	G.S.R. 711 (E)	02.11.1995	Corrigendum
214.	G.S.R. 775 (E)	05.12.1995	Corrigendum
215.	G.S.R. 777 (E)	05.12.1995	6 th Amendment, 1995
216.	G.S.R. 791 (E)	13.12.1995	7 th Amendment, 1995
217.	G.S.R. 792 (E)	13.12.1995	8 th Amendment, 1995
218.	G.S.R. 121 (E)	11.03.1996	1 st Amendment, 1996

219.	G.S.R. 124 (E)	11.03.1996	Corrigendum
220.	G.S.R. 222 (E)	20.05.1996	Corrigendum
221.	G.S.R. 223 (E)	20.05.1996	2 nd Amendment, 1996
222.	G.S.R. 232 (E)	04.06.1996	Corrigendum
223.	G.S.R. 515 (E)	05.11.1996	Corrigendum
224.	G.S.R. 550 (E)	04.12.1996	Corrigendum
225.	G.S.R. 551 (E)	04.11.1996	Corrigendum
226.	G.S.R. 553 (E)	04.12.1996	Corrigendum
227.	G.S.R. 41 (E)	29.01.1997	1st Amendment, 1997
228.	G.S.R. 147 (E)	14.03.1997	2 nd Amendment, 1997
229.	G.S.R. 149 (E)	14.03.1997	3 rd Amendment, 1997
230.	G.S.R. 283 (E)	29.05.1997	5 th Amendment, 1997
231.	G.S.R. 284 (E)	29.05.1997	4 th Amendment, 1997
232.	G.S.R. 285 (E)	29.05.1997	Corrigendum
233.	G.S.R. 286 (E)	29.05.1997	Corrigendum
234.	G.S.R. 288 (E)	29.05.1997	Corrigendum
235.	G.S.R. 303 (E)	04.06.1997	Corrigendum
236.	G.S.R. 304 (E)	04.06.1997	6 th Amendment, 1997
237.	G.S.R. 382 (E)	10.07.1997	7 th Amendment, 1997
238.	G.S.R. 465 (E)	14.08.1997	8 th Amendment, 1997
239.	G.S.R. 546 (E)	17.09.1997	Corrigendum
240.	G.S.R. 547 (E)	17.09.1997	Corrigendum
241.	G.S.R. 549 (E)	17.09.1997	Corrigendum
242.	G.S.R. 550 (E)	17.09.1997	9 th Amendment, 1997
243.	G.S.R. 551 (E)	17.09.1997	Corrigendum
244.	G.S.R. 670 (E)	27.09.1997	10 th Amendment, 1997
245.	G.S.R. 671 (E)	27.11.1997	Corrigendum
246.	G.S.R. 63 (E)	03.02.1998	Corrigendum
247.	G.S.R. 64 (E)	03.02.1998	1st Amendment, 1998
248.	G.S.R. 122 (E)	05.03.1998	Corrigendum
249.	G.S.R. 178 (E)	06.04.1998	2 nd Amendment, 1998
250.	G.S.R. 177 (E)	06.04.1998	3 rd Amendment, 1998
251.	G.S.R. 175 (E)	06.04.1998	4 th Amendment, 1998
252.	G.S.R. 172 (E)	06.04.1998	5 th Amendment, 1998
253.	G.S.R. 176 (E)	06.04.1998	6 th Amendment, 1998
254.	G.S.R. 179 (E)	06.04.1998	7 th Amendment, 1998
255.	G.S.R. 171 (E)	06.04.1998	8 th Amendment, 1998
256.	G.S.R. 174 (E)	06.04.1998	9 th Amendment, 1998
257.	G.S.R. 380 (E)	09.07.1998	10 th Amendment, 1998
258.	G.S.R. 381 (E)	09.07.1998	Corrigendum
259.	G.S.R. 382 (E)	09.07.1998	Corrigendum
260.	G.S.R. 476 (E)	07.08.1998	Corrigendum
261.	G.S.R. 477 (E)	07.08.1998	Corrigendum
262.	G.S.R. 479 (E)	07.08.1998	Corrigendum
263.	G.S.R. 480 (E)	07.08.1998	Corrigendum

264.	G.S.R. 481 (E)	07.08.1998	Corrigendum
265.	G.S.R. 646 (E)	28.10.1998	Corrigendum
266.	G.S.R. 648 (E)	28.10.1998	Corrigendum
267.	G.S.R. 693 (E)	20.11.1998	11 th Amendment, 1998
268.	G.S.R. 119 (E)	17.02.1999	Corrigendum
269.	G.S.R. 240 (E)	05.04.1999	1 st Amendment, 1999
270.	G.S.R. 241 (E)	05.04.1999	2 nd Amendment, 1999
271.	G.S.R. 319 (E)	06.05.1999	3 rd Amendment, 1999
272.	G.S.R. 396 (E)	27.05.1999	4 th Amendment, 1999
273.	G.S.R. 507 (E)	08.07.1999	Corrigendum
274.	G.S.R. 531 (E)	19.07.1999	Corrigendum
275.	G.S.R. 532 (E)	19.07.1999	Corrigendum
276.	G.S.R. 615 (E)	31.08.1999	Corrigendum
277.	G.S.R. 630 (E)	10.09.1999	Corrigendum
278.	G.S.R. 631 (E)	10.09.1999	Corrigendum
279.	G.S.R. 692 (E)	11.10.1999	5 th Amendment, 1999
280.	G.S.R. 695 (E)	11.10.1999	6 th Amendment, 1999
281.	G.S.R. 694 (E)	11.10.1999	7 th Amendment, 1999
282.	G.S.R. 697 (E)	11.10.1999	Corrigendum
283.	G.S.R. 769 (E)	15.11.1999	Corrigendum
284.	G.S.R. 13 (E)	05.01.2000	Corrigendum
285.	G.S.R. 463 (E)	17.05.2000	1 st Amendment, 2000
286.	G.S.R. 501 (E)	29.05.2000	2 nd Amendment, 2000
287.	G.S.R. 537 (E)	13.06.2000	3 rd Amendment, 2000
288.	G.S.R. 718 (E)	13.09.2000	4 th Amendment, 2000
289.	G.S.R. 716 (E)	13.09.2000	5 th Amendment, 2000
290.	G.S.R. 717 (E)	13.09.2000	Corrigendum
291.	G.S.R. 759 (E)	29.09.2000	6 th Amendment, 2000
292.	G.S.R. 760 (E)	29.09.2000	7 th Amendment, 2000
293.	G.S.R. 770 (E)	04.10.2000	8 th Amendment, 2000
294.	G.S.R. 774 (E)	06.10.2000	Corrigendum
295.	G.S.R. 877 (E)	20.11.2000	9 th Amendment, 2000
296.	G.S.R. 876 (E)	20.11.2000	10 th Amendment, 2000
297.	G.S.R. 879 (E)	20.11.2000	Corrigendum
298.	G.S.R. 7 (E)	04.01.2001	1 st Amendment, 2001
299.	G.S.R. 67 (E)	05.02.2001	2 nd Amendment, 2001
300.	G.S.R. 165 (E)	07.03.2001	3 rd Amendment, 2001
301.	G.S.R. 245 (E)	04.04.2001	4 th Amendment, 2001
302.	G.S.R. 297 (E)	26.04.2001	5 th Amendment, 2001
303.	G.S.R. 296 (E)	26.04.2001	Corrigendum
304.	G.S.R. 320 (E)	02.05.2001	6 th Amendment, 2001
305.	G.S.R. 670 (E)	17.09.2001	7 th Amendment, 2001
306.	G.S.R. 895 (E)	11.12.2001	8 th Amendment, 2001
307.	G.S.R. 908 (E)	20.12.2001	9 th Amendment, 2001
308.	G.S.R. 59 (E)	24.01.2002	Corrigendum

309.	G.S.R. 251 (E)	04.04.2002	1 st Amendment, 2002
310.	G.S.R. 310 (E)	01.05.2002	2 nd Amendment, 2002
311.	G.S.R. 382 (E)	28.05.2002	3 rd Amendment, 2002
312.	G.S.R. 438 (E)	19.06.2002	4 th Amendment, 2002
313.	G.S.R. 437 (E)	19.06.2002	5 th Amendment, 2002
314.	G.S.R. 439 (E)	19.06.2002	6 th Amendment, 2002
315.	G.S.R. 530 (E)	30.07.2002	7 th Amendment, 2002
316.	G.S.R. 853 (E)	30.12.2002	8 th Amendment, 2002
317.	G.S.R. 508 (E)	24.06.2003	Corrigendum
318.	G.S.R. 554 (E)	18.07.2003	1 st Amendment, 2003
319.	G.S.R. 610 (E)	29.07.2003	Corrigendum
320.	G.S.R. 656 (E)	13.08.2003	2 nd Amendment, 2003
321.	G.S.R. 771 (E)	29.09.2003	3 rd Amendment, 2003
322.	G.S.R. 832 (E)	21.10.2003	4 th Amendment, 2003
323.	G.S.R. 831 (E)	21.10.2003	5 th Amendment, 2003
324.	G.S.R. 388 (E)	25.06.2004	1 st Amendment, 2004
325.	G.S.R. 451 (E)	15.07.2004	2 nd Amendment, 2004
326.	G.S.R. 517 (E)	10.08.2004	3 rd Amendment, 2004
327.	G.S.R. 750 (E)	17.11.2004	Corrigendum
328.	G.S.R. 809 (E)	14.12.2004	Corrigendum
329.	G.S.R. 812 (E)	16.12.2004	4 th Amendment, 2004
330.	G.S.R. 821 (E)	21.12.2004	5 th Amendment, 2004
331.	G.S.R. 175 (E)	16.03.2005	Corrigendum
332.	G.S.R. 184 (E)	21.03.2005	1 st Amendment, 2005
333.	G.S.R. 185 (E)	21.03.2005	2 nd Amendment, 2005
334.	G.S.R. 339 (E)	27.05.2005	3 rd Amendment, 2005
335.	G.S.R. 356 (E)	07.06.2005	4 th Amendment, 2005
336.	G.S.R. 417 (E)	23.06.2005	Corrigendum
337.	G.S.R. 423 (E)	24.06.2005	Corrigendum
338.	G.S.R. 591 (E)	15.09.2005	Corrigendum
339.	G.S.R. 595 (E)	19.09.2005	Corrigendum
340.	G.S.R. 596 (E)	20.09.2005	Corrigendum
341.	G.S.R. 646 (E)	20.10.2005	5 th Amendment, 2005
342.	G.S.R. 659 (E)	09.11.2005	6 th Amendment, 2005
343.	G.S.R. 655 (E)	10.11.2005	7 th Amendment, 2005
344.	G.S.R. 670 (E)	17.11.2005	8 th Amendment, 2005
345.	G.S.R. 682 (E)	23.11.2005	9 th Amendment, 2005
346.	G.S.R. 688 (E)	23.11.2005	10 th Amendment, 2005
347.	G.S.R. 706 (E)	06.12.2005	Corrigendum
348.	G.S.R. 731 (E)	21.12.2005	11 th Amendment, 2005
349.	G.S.R. 8 (E)	09.01.2006	1 st Amendment, 2006